

Nefndasviðs Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Egilsstöðum, 13. apríl 2012

Efni: Umsögn Skógræktar ríkisins um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum (EES-reglur, aukin matsskylda o.fl.), 598. mál.

Skógrækt ríkisins gerir erftifarandi tillögum að breytingum á ofangreindu frumvarpi.

1) 9. gr.: Skógrækt ríkisins leggur til að liður 1.07 *Nýræktun skóga á allt að 200 ha svæði sem breytir fyrri landnotkun*, sem er í C flokki, falli niður. Jafnframt leggur Skógrækt ríkisins til að liður 1.06 *Nýræktun skóga á 200 ha svæði eða stærra eða á verndarsvæðum sem breytir fyrri landnotkun*. *Varanleg skógareyðing sem breytir fyrri landnotkun* verði færður í C flokk

Greinargerð:

Frumvarpið eins og það er lagt fram gerir ráð fyrir að öll ný skógræktarsvæði, óháð stærð eða staðsetningu, séu tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar, sem síðan úrskurðar um hvort þau skuli háð mati á umhverfisáhrifum. Er það sagt vera í samræmi við dómsúrskurði þess efnis að þótt tilskipun 85/337/EBE leyfi bæði viðmiðun við stærðarmörk og skilyrði (t.d. verndarsvæði), þá geti framkvæmdir sem lenda innan stærðarmarka og utan verndarsvæða engu að síður haft í för með sér veruleg umhverfisáhrif og því þurfi þær hver fyrir sig að vera metnar á einhvern hátt.

Lagatæknilega séð er þetta eflaust rétt, enda túlka dómsniðurstöður bókstaf laganna og það stendur ekki berum orðum í tilskipuninni að framkvæmdir sem eru neðan stærðarmarka eða utan verndarsvæða skuli ekki háðar matsmeðferð. Dómsniðurstöðurnar og lagafrumvarpið sem hér er lagt fram taka þó ekki tillit til þess hvort líkur séu miklar eða litlar á því að framkvæmd af tilteknu tagi hafi í för með sér veruleg umhverfisáhrif. Á framkvæmdasviðum þar sem líkur á verulegum umhverfisáhrifum eru litlar er útkoman því sú að skrifræði og kostnaður aukast án þess að það leiði yfirleitt til aukinnar verndar umhverfisins. Verði þetta frumvarp að lögum getur það jafn vel virkað letjandi á framkvæmdir við umhverfisvernd.

Grunnstef í tilskipuninni og hérlendum lögum um mat á umhverfisáhrifum er að ávalt sé fjallað um *veruleg* umhverfisáhrif, sem bendir til þess að það hafi hingað til hvorki verið ætlun löggjafavalds ESB né Íslendinga að lögin nái til framkvæmda sem ekki eru líklegar til að hafa *verulegu* áhrif. Er í því sambandi miðað við þrjú atriði; staðsetningu, umfang og eðli viðkomandi framkvæmdar. Umhverfisáhrif geta m.ö.o. talist veruleg ef staðsetningin er á einhvern hátt viðkvæm, ef framkvæmdin/starfsemin hefur áhrif á stóru svæði eða getur haft slík áhrif í tilviki slysa eða ef framkvæmdin hefur miklar og óæskilegar breytingar í för með sér, einkum ef þær breytingar eru óafturkræfar.

Umhverfisáhrif skógræktar eru vel þekkt. Skógrækt er ekki mengandi starfsemi. Þvert á móti eru mörg dæmi þess að skógar dragi úr áhrifum mengunar. Skógar hafa ekki teljandi umhverfisáhrif utan þeirra svæða þar sem þeir vaxa, nema e.t.v. að kolefnisbinding þeirra gæti dregið út hnattrænni hlýnun. Áhrif skóga á líffræðilega fjölbreytni er flókin og misjöfn eftir lífveruhópun og aldri skógarins, en nýlegar rannsóknir hér á landi benda til þess að heildar

líffjölbreytni minnki ekki við skógrækt og reyndar að skógrækt geti eflt líf í ám og vötnum. Þá er í það heila lítill munur á áhrifum skógræktar eftir því hvaða trjategundir eru ræktaðar.

Umhverfisáhrif skógræktar felast einkum í þeim lífríkisbreytingum sem verða samfara framvindu frá skóglausu landi til skógar og í breytingum á ásynd lands. Þegar ofbeitt eða rofið land er tekið til skógræktar er það beinlínis markmið að valda þessum breytingum, oft í þágu umhverfisverndar. Mikill meirihluti skógræktar á Íslandi fer fram á slíku landi.

Breytingarnar eru jafnframt hægfara. Frá gróðursetningu líða 10-30 ár þar til skógur er kominn í þá hæð og þann þéttleika að umhverfisáhrifa sé farið að gæta. Komi fram ástæður til þess að skógur megi ekki vaxa á viðkomandi stað, eru framkvæmdir fullkomlega afturkræfar á því tímabili. Á seinni stigum eru áhrif skógræktar einnig afturkræf með því að fella skóginn og skapa aftur sömu skilyrði og áður ríktu.

Líkurnar á því að skógrækt á minni svæðum en 200 ha og utan verndarsvæða hafi veruleg umhverfisáhrif, þ.e. áhrif sem eru neikvæð umhverfinu og óafturkræf, eru hverfandi. Verði þetta frumvarp að lögum mun kostnaður við skógrækt hins vegar aukast um sem nemur minnst um kr. 100.000 (kostnaður við framkvæmdaleyfi og meðferð Skipulagsstofnunar) fyrir hverja nýja framkvæmd. Það mun virka letjandi á skógræktarstarfið og draga úr áhuga margra á að leggja hönd á plóg við að endurreisa skóga landsins.

2) 10. gr. Skógrækt ríkisins leggur til að eftirfarandi hluti a-liðar falli niður: *þar á meðal svæða á náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun, og náttúruþyrirbæra sem falla undir ákvæði 37. gr. laga um náttúruvernd, nr. 44/1999.*

Greinargerð:

Rétt að benda á að þau svæði á náttúruminjaskrá sem ekki eru friðlýst hafa enga opinbera umfjöllun fengið og eigendur þeirra hafa í mörgum tilvikum ekki verið hafðir með í ráðum við ákvörðun um að skrá þau. Náttúruminjaskrá er samin af fámennum hópi fólks og var aldrei ætlað að vera annað en listi yfir svæði sem skoða mætti nánar m.t.t. friðlýsingar. Sérstaklega er þó ámælisvert hvernig mörk svæða eru dregin á kortinu sem fylgir skránni. Þau eru oft dregin án tillits til staðhátta, án þess að svæðið hafi verið skoðað og ekki í samræmi við það sem talið var að hugsanlega gæti verið verndarvert.

Náttúruverndaráætlun er tilraun til að forgangsraða svæðum m.t.t. friðlýsingar. Þau svæði hafa ekki heldur öll verið könnuð m.t.t. verndargildis, mörk þeirra eru mjög rúm og ákveðin án aðkomu landeigenda. Náttúruminjaskrá og náttúruverndaráætlun eru ábyrgðarlítill og illa undirbyggð plögg sem ekki ber að gera hærra undir höfði en forsendur þeirra gefa tilefni til.

Forsendur fyrir því að hafa þessi svæði með á lista yfir verndarsvæði í 2. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum eru mjög hæpnar. Auk þess kann það að brjóta í bága við eignarréttarákvæði stjórnarskrárinnar að veita þeim aukna vernd á þennan hátt.

Svipað má segja um svæði sem falla undir 37. gr. náttúruverndarlaga. Þau náttúruþyrirbæri sem þar eru talin upp eru bæði illa skilgreind og verndarþörf þeirra studd veikum rökum.

F.h. Skógræktar ríkisins

Þröstur Eysteinnsson, sviðsstjóri þjóðskóganna
Hallgrímur Indriðason, skipulagsráðunautur